

Vă rog, măriți taxele!

Please, raise taxes!

DRAGOȘ MĂNAC

<http://www.manac.ro/2010/05/16/va-rog-mariti-taxe/>

"When there's a single thief, it's robbery. When there are a thousand thieves, it's taxation."

Ce este o taxă sau un impozit? Un transfer de resurse din domeniul privat în domeniul public. Acest transfer este obligatoriu (non-benevol) și nu acordă vreun beneficiu celui deposedat. Desigur, există promisiunea generică a folosirii taxelor spre binele și folosul comunității. Sunt bani publici, folosiți în interesul public, bani ce ajută la creșterea societății (școli, spitale, infrastructură, apărare, pensii ș.a.m.d.).

Promisiunea teoretică (binele public) are și un mijloc de control: îi alegem pe cei care au grijă de banii publici. **Controlul este la fel de teoretic ca și promisiunea.**

Putem alege să fim teoreticieni sau cărcotași și să spunem că banii din taxe sunt folosiți ineficient (rareori în folosul public) și că **cei care îi gestionează pun propriul interes** înaintea interesului public (absolut normal și explicabil). Desigur, afirmațiile de mai devreme nu se pot dovedi. Neavând o acoperire clară nu vom continua pe acest drum. Însă, mult mai simplu, putem judeca după rezultatele de până acum. Dacă ni se pare că banii pe care i-am dat (fără voia noastră, sub formă de impozite) au fost cheltuiți corect – înseamnă că suntem mulțumiți de sistemul de taxare.

Nu voi pune la îndoială necesitatea taxelor, corectitudinea impunerii sau eficiența folosirii respectivelor sume. Să zicem că e perfect acceptabil să plătim taxe și că aceste taxe chiar se transformă în beneficii pentru noi.

Se dă un stat aproape falit. Banii săi provin din taxe. Taxele, cum spuneam mai devreme, sunt bani trecuți din privat la stat. Statul este

aproape falit. Asta înseamnă că statul a fost o instituție condusă prost. Aici apare o situație paradoxală:

- *Plătitorul (persoană fizică sau juridică privată), trăind sub un stăpân incapabil, ajunge să nu-și mai poată plăti taxele.* Uneori este din cauza prostului său management, alteori pentru că statul nu-și achita datoriile. Invariabil, plătitorul ajunge să nu-și poată plăti datoriile către stat. În acel moment statul îl poate executa, deposeda de tot ce are, încarcera. Plătitorul este total responsabil.
- *Statul, datorită prostului său management, nu reușește să-și achite datoriile față de mediul privat.* Ce se întâmplă în acel moment? Se schimbă guvernul, se tipăresc bani, se fac împrumuturi interminabile ș.a.m.d. Nici unul dintre managerii statului (cel care colectează și consumă) nu este responsabil cu proprietățile sale sau cu libertatea. Statul este lipsit de responsabilitate.

Nu au fost suficienți bani! sau Am avut o moștenire grea de la foștii manageri! sunt argumente aduse deseori pentru a explica dezastrul. Aceste argumente sunt irelevante, deoarece ele nu absolvă de obligații pe nimeni din mediul privat.

Trăgând linie și simplificând la maxim, eu consider că un proprietar de afacere (plătitor de taxe) are, legal, cel mai mare nivel de responsabilitate privind sănătatea economică a statului. Conducătorii sau funcționarii nu au în realitate o astfel de responsabilitate. Reamintesc

paradoxul de la care am pornit: plătitorul de taxe nu are putere, ci doar obligația de a plăti, în timp ce statul are puterea de a lua.

Așadar, ca plătitor de taxe neputincios, îmi permit măcar să fac o simplă analiză și să ofer o idee celor care au puterea de a modela economia.

O taxă este o povară. Câtă vreme nu se vede clar răsplata purtării acestei poveri este normal ca nimeni să nu-și dorească să plătească taxe.

Ce se întâmplă atunci când ți se impune ceva? Faci o alegere. Poți alege să te supui, iar asta are un cost. Poți alege să-ți asumi un risc, să te sustragi, asta având iarăși un cost. Cu cât taxele sunt mai mari, cu atât riscurile asumate prin neplata lor sunt mai bine răsplătite. Cu cât taxele sunt mai mici, cu atât nimeni nu-și mai asumă riscuri și plătește.

Creșterea taxelor la cote aberante, în speranța de a rezolva problemele financiare ale statului, seamănă cu reacția unui părinte isteric care își bate copilul pentru că nu ia note bune. Cu cât îl bate mai tare, cu atât crede că va învăța mai bine. În cele din urmă rezultă un copil care-și urăște părintele și școala. Uneori poate rezulta și un copil mort. Mediul privat românesc este un copil bătut cu sălbăticie pentru a explica greșelile părinților și pentru a le plăti incompetența.

Statistic, scăderea taxelor înseamnă colectare mai bună, bani mai mulți încasați, un mediu privat motivat să crească, noi plătitori, bani și mai mulți ș.a.m.d. Asta este o relație de prietenie cu copilul. Ajutor, încurajare pentru rezultate care apar în timp. Din păcate, cultivarea unei asemenea relații necesită un intelect dezvoltat și o maturitate deosebită a părinților. Varianta simplă este bătaia, deoarece promite rezultate rapide atunci când ai nevoie de rezultate.

Ce se va întâmpla dacă vor crește (și mai mult) taxele? Cei care au foarte mulți bani, copiii foarte deștepți, vor ști să se ducă în familii mai tolerante. Există zeci de jurisdicții mult mai

relaxate fiscal care se bucură să aibă clienți români. Există alte zeci de jurisdicții mai dure fiscal, dar care dau beneficii clare propriilor parteneri, din nou bucuroase să aibă clienți români. Așadar, cei cu bani vor pleca, mai ceva ca până acum. Eu îi încurajez pe toți să facă asta. Mi se pare foarte corect și cinstit să răspunzi astfel unei agresioni.

Cei care nu au foarte mulți bani și care au nevoie de susținere, vor fi doborâți de povară. Puțini vor mai fi aceia care vor vrea să le urmeze pașii. Mediul privat va fi distrus. Este intrarea într-o spirală a distrugerii de care suntem foarte aproape.

Ce mi-aș dori eu:

1. *Aș vrea ca statul să nu mai fie ipocrit și să-i trateze cu mai mult respect pe cei care îl întrețin.*
2. *Aș vrea ca statul să-și dorească mai mulți bani și să facă asta cultivând mediul privat prin reduceri de taxe și de birocrație, nu bătându-l în spirala distrugerii.*
3. *Aș vrea ca toți să înțeleagă cine plătește, iar cei care plătesc să aibă drepturile și mijloacele de control asupra propriilor bani.*
4. *Aș vrea un cod al muncii capitalist, nu unul comunist. Și aș mai vrea ca angajații să nu fie mințiți cu promisiunea unei pensii asupra căreia nimeni nu are vreun control.*
5. *Dacă statul va continua să fie irațional și iresponsabil, aș vrea ca mediul privat să răspundă, în primul rând prin eliminarea dependenței față de stat, deoarece există mijloacele necesare.*

Toate aceste idei sunt greu de implementat deoarece presupun schimbări fundamentale în modul în care este construit *sistemul*. Așa că m-aș bucura dacă s-ar alege soluția simplă: **Vă rog, creșteți taxele!** Măcar așa se va alege praful de tot repede și o vom putea lua de la zero... poate chiar în altă parte.